

**Stanovisko Oživení, o.s.,
ke Zprávě o plnění úkolů Strategie vlády v boji proti korupci za období let
2006 až 2007**

Vládní aktivity v boji proti korupci lze jistě považovat za pozitivní krok směřující ke zlepšení stavu české společnosti a snížení výskytu korupce na všech úrovních. Bohužel praktický obsah protikorupční politiky vlády ČR vykazuje výrazné nedostatky a mezery spočívající zejména v nesystémovém přístupu k problému korupce a v absenci strategického myšlení a řízení při tvorbě a implementaci klíčových strategických dokumentů a protikorupčních nástrojů.

Strategie vlády v boji proti korupci na léta 2006 – 2011 schválená usnesením vlády ČR č. 1199 představuje klíčový určující dokument protikorupční politiky státu. Bohužel ve svém obsahu nenaplnuje základní požadavky na plnohodnotnou a efektivní strategii. Dokumentu lze zejména vytknout, že nedefinuje základní vizi a žádoucí stav, priority rozpracované dále do konkrétních dosažitelných a závazných cílů, včetně možných způsobů a dostupných kapacit nutných ke zdárnému splnění cílů. Místo toho definuje obecné cíle např. jako „omezení korupce“, „maximální veřejná kontrola“, „vytváření protikorupční atmosféry ve společnosti“ a to formou protikorupčních pilířů v kombinaci s ad hoc výčtem jednotlivých opatření bez určení jejich priority a zasazení do logického rámce včetně predikce jejich účelnosti v budoucnosti. Chybí taktéž vymezení, úloha a způsob koordinace jednotlivých politik, které by se měli na boji proti korupci podílet. V dokumentu taktéž postrádáme systém zpětné vazby pro případnou korekci v rozhodovacím procesu. Z těchto důvodů bohužel tento dokument nelze považovat za strategii v pravém slova smyslu. Výsledně tak opomíjí podstatnou dimenzi korupce – nebezpečné latentní propojení podnikatelů a politických elit na všech úrovních veřejné správy.

Samotná Zpráva je nadbytečně rozsáhlá, nepřehledná, opakující se, místy naopak s chybějícími relevantními informacemi. Zpráva je bohužel ukázkovým příkladem byrokratického přístupu k práci s informacemi, která dokáže úspěšně odradit veřejnost od zapojení se do správy věcí veřejných.

Návrh **novely zákonů o obcích, krajích a hl.m. Praze** připravený Ministerstvem vnitra ČR samozřejmě nebyl dokonalý, ale byl výborným podkladem pro vznik odborné diskuse o nutnosti zavést mechanismy ochrany veřejného majetku na úrovni územních samospráv. Obáváme se, že obranná reakce územních samospráv, která se dala očekávat, přiměla ministerstvo vnitra zastavit legislativní práce na této normě.

Navrhujeme, aby se tyto zákony novelizovaly podobným způsobem jako zákon o svobodném přístupu k informacím, tedy nejprve zpracováním analýzy mapující nedostatky upravovaných zákonů v praxi, poté v odborné skupině spolu se zástupci Asociace krajů, Svazu měst a obcí, zainteresovaných nevládních organizací a dalších odborníků nalézt vhodné legislativní řešení. Pokládáme za nutnost zavést určitý efektivní způsob vymahatelnosti zákonů o obcích, krajích a hl.m. Praze a podporujeme zavedení aktivní žalobní legitimace občanů obce pro soudní domáhání

se zneplatnění smlouvy uzavřené obcí s třetím subjektem.

Nesouhlasíme s ukončením přípravy legislativní úpravy **tzv. legitimního lobbyingu**. Zdůvodnění odkazem na nečinnost orgánů EU pokládáme za irelevantní.

Na straně 17 Zprávy se uvádí: “Ani současný stav v oblasti lobbyingu v ČR není dostatečným způsobem zmapován a není zřejmé, na jakých principech by měl být návrh zákona postaven.” Přesně toto by mělo být hlavním úkolem Ministerstva spravedlnosti ČR: zmapovat současný stav lobbyingu v ČR a porovnat různé principy regulace lobbyingu v zahraničí, navrhnout vhodný systém pro podmínky ČR a otevřít tak odbornou diskusi na toto téma.

Politickou korupci a propojení obchodních a politických zájmů pokládáme za jeden z nejzávažnějších problémů v ČR a regulace lobbyingu je jedním z efektivních nástrojů nápravy.

Vítáme zveřejňování plánované a připravované legislativy, umožnění **veřejné diskuse nad připravovanou legislativou** pokládáme je dobrý start otevírání legislativního procesu zainteresované a odborné veřejnosti. Do budoucna ovšem postrádáme další definované povinnosti a způsoby vyřizování veřejných připomínek a navrhujeme implementaci institutu hromadné připomínky v podobě, která se osvědčila na Slovensku.

S opětovným poukazem na vysokou míru politické korupce v ČR a s důrazem na nízkou transparentnost legislativního procesu v českém parlamentu vyslovujeme nesouhlas se zrušením úkolu navrhnout změnu Jednacího řádu Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR a Jednacího řádu Senátu Parlamentu ČR s cílem **upravit proces uplatňování pozměňovacích návrhů**.

Velmi vítáme všechna opatření, která zvyšují transparentnost legislativního procesu a zamezují “znečišťování” legislativy, jako jsou tzv. RIA a veřejná elektronická diskuse k připravovaným zákonům. Pokud však nebudou upraveny současné možnosti poslanců uplatňovat své pozměňovací návrhy, dopad ostatních opatření bude značně snížen.

Navrhujeme proto obnovit práci na návrhu změny Jednacího řádu PSP. Zároveň s tím doporučujeme konečně ukončit praxi tzv. porcování medvěda.

Vítáme zpracování hloubkové **analýzy hodnotícího a kontrolního systému projektů spolufinancovaných ze strukturálních fondů** se zaměřením na eliminaci možného střetu zájmů a korupčního jednání. Jejím cílem bylo dle zadání vlády přijmout z ní vyplývající protikorupční opatření. Jelikož nejsou ve Zprávě žádná uvedena, zajímalo by nás, jaká protikorupční opatření byla přijata.

Vymahatelnost práva v oblasti korupčních trestních činů je dlouhodobě extrémně nefunkční. Vládní program proto navrhoval “pro zvýšení efektivity trestních řízení v případech závažné korupce nezbytně zřídit specializované justiční orgány”. Považujeme za nepřijatelné, že vláda opustila své předsevzetí zvýšit vymahatelnost práva v podstatě bez náhrady. Zvýšení trestních sazeb nám přijde v období nefunkční vymahatelnosti nízkých sazeb spíše kontraproduktivní (ze strany korumpujících se zvýší tlak na ještě nižší vymahatelnost). Jediným pozitivním krokem v oblasti vymahatelnosti práva se tak jeví pouze uzákonění možnosti použít tzv. protikorupčního agenta. Bohužel navrhované zavedení tzv. dohod o vině a trestu do trestního zákona nebude použitelné pro odhalování korupčních sítí a závažné hospodářské trestné činnosti. Přitom zkušenosti ze zahraničí,

zejména z USA, dokládají, že právě možnost těchto dohod umožňující snížení trestu přimějí pachatele v kauzách velké korupce a finanční kriminality ke spolupráci s orgány činnými v trestním řízení a tím umožní usvědčení dalších pachatelů. Navrhujeme vypracování analýzy, která by vyhodnotila užitečnost a aplikovatelnost institutu dohody o vině a trestu při prokazování závažné hospodářské kriminality a korupce.

Závažným nedostatkem vládní strategie boje proti korupci je podle našeho názoru absence snahy **posílit kompetence a pravomoci Nejvyššího kontrolního úřadu**. Závaznost a vymahatelnost zjištění a doporučení obsažených v kontrolních zprávách NKÚ považujeme za jeden z nejdůležitějších nástrojů zajištění hospodárnosti nakládání se státním majetkem. Závěry kontrol NKÚ musejí být neoddiskutovatelné a náprava vymahatelná, tak jak je tomu například v sousedním Německu. Současný způsob fungování NKÚ pokládáme za nevhodné využití veřejných prostředků.

Technická poznámka:

Nerozumíme tvrzení uvedenému na straně 11: “Podle zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, zaměstnanci Ministerstva vnitra nepodléhají režimu zákona o střetu zájmů, výjimkou je pouze ministr vnitra jako člen vlády.”

V §2 odst.2 zákona o střetu zájmů se píše, že veřejným funkcionářem se pro účely tohoto zákona rozumí také vedoucí státní zaměstnanec, který je oprávněn vést na jednotlivém stupni řízení správního úřadu podřízené státní zaměstnance, ukládat jim služební úkoly, organizovat, řídit a kontrolovat výkon jejich služby a dávat jim k tomu závazné příkazy.

Podle našeho názoru do jmenované kategorie musí spadat část vedoucích zaměstnanců ministerstva vnitra.

Nemůžeme souhlasit se **závěrem Zprávy**, kde se tvrdí, že “členové vlády a vedoucí ostatních ústředních orgánů státní správy se snaží o důsledné plnění Strategie vlády v boji proti korupci jak je patrné z předložené Zprávy”, neboť plnění některých podstatných částí strategie bylo bezdůvodně zrušeno a plnění jiných částí je značně nepřesvědčivé.

Oživení, o. s.
22. května 2008